

HERFSTTIJ VAN HET MODERNISME

Herfsttij van het modernisme

De Vleeshal, Middelburg, t/m 18 maart.
vleeshal.nl

Doel van de tentoonstelling is niet de draad van het modernisme op te pakken, maar het modernisme te begrijpen.

Herfsttij van het modernisme, de tentoonstellingstitel klinkt vreemd in de oren als je in de veronderstelling leeft dat het modernisme al lang geleden ten grave is gedragen. Hoezo herfst? Hebben de postmodernisten dan niet al decennia geleden afgerekend met de drammerige betweterigheid van deze 20ste-eeuwse kunstideologie?

Curator Lorenzo Benedetti laat in De Vleeshal en De Kabinetten in Middelburg zien dat er voorbij de postmoderne afrekening uit de jaren zeventig en tachtig, bij jongere kunstenaars een nieuwe interesse is ontstaan in deze kunstopvatting, waarmee die wat minder passé blijkt dan velen misschien dachten.

Het hedendaags modernisme, als je de reprise van de modernistische kunst in Middelburg zo kunt betitelen, is geen brave opvolger van de moederbeweging uit de vorige eeuw. Er wordt geen optimistische toekomstgerichte continuering van deze utopisch geïnspireerde kunstbeweging aangeboden, maar vooral een ietwat toberig getoonzette kunsthistorische studie ervan. In de, over twee locaties verdeelde, kunst van vijftien Nederlandse kunstenaars, wordt soms bewonderend, soms becommentarieënd, vaker met gepaste meewarigheid verslag gedaan van wat eens was.

Wat vooral opvalt is hoezeer deze reprise van het modernisme het stadium van avant-garde en de daarbij horende pretentie achter zich heeft gelaten. De kunst is, afgezet tegen die van de iconen uit het modernistische pantheon, onder wie halfgoden als Piet Mondriaan en Donald Judd, zeer bescheiden van aard. Waar de modernistische mastodonten vaak een volmaakt wereldontwerp voor ogen hadden, vertaald in zuiver beeldende verhoudingen, biedt de kunst van tegenwoordig een bijna alledaags verhaal. In plaats van voor volmaaktheid staat ze in het teken van de mislukking, in plaats van voor de gulden snede in het teken van de wanverhouding, in plaats van voor helderheid in het teken van verwarring. Het is een menselijk modernisme.

Hoewel de meeste kunst in Middelburg, indachtig de grote voorbeelden, een formele verschijningsvorm heeft, gedraagt ze zich informeel. Dat blijkt direct al bij de ingang in De Vleeshal, waar Bas van der Hurk een zelf gemetseld muurtje optrok, als was het een garderobe, om er wat abstracte elementen tegenaan te zetten. Even verderop hangen de garderobenummertjes in zeefdruk aan de muur. Het is quasi-seriële kunst van het duo Gerlach en koop in samenwerking met Martijn in 't Veld.

Het belangrijkste doel van de tentoonstelling lijkt niet om de draad van het modernisme weer op te pakken,

Zicht op de expositie *Herfsttij van het modernisme* in Middelburg. Een leuke tentoonstelling over het drammerige modernisme, een van de vele taboes in de hedendaagse kunst.

Foto Leo van Kampen

maar om het te begrijpen. Moe van de spot en de ironie van het postmodernisme willen de kunstenaars het modernisme op eigen merites kunnen beoordelen, los van alle historische ballast. Ze willen het tot onderdeel maken van hun eigen geschiedenis en toekomst. Zeer treffend blijkt dat in de schitterende op dia gepresenteerde serie aquarellen van Sara van der Heide, waarin ze grip probeert te krijgen op de geschilderde mijlpalen uit de modernistische kunst, door ze met een beperkt kleurenpalet na te schilderen. Tegelijkertijd voorziet ze de geschiedenis van allerlei historische kunst die de dogmatici uit het modernisme altijd hebben genegeerd.

Het modernisme van nu is natuurlijk niet echt modernistisch. Daarvoor is het te weinig hier en nu, te reflectief en zich te zeer bewust van het belang van de omgeving voor de betekenis die het werk krijgt. Het is een postmodern modernisme, dat niets moet hebben van absolute waarden. Zo blijkt bijvoorbeeld uit een ogenschijnlijk ondoordringelijk diagram van Falke Pisano, dat met een wirwar van lijnen de betekenis gevende omgeving van het beeld zichtbaar maakt. Het centrale beeldkader blijft intussen angstwekkend leeg.

In meer werken speelt een grondige zelftwijfel op, over de poging betekenis te geven aan deze modernistisch getoonzette kunst, los van de voorgeselecteerde idealen over beter zus en zo, en het utopische dit en dat. Overal achter de schone schijn doemt een akelige leegte op, waar de kunst, als in een wonder, toch niet in verdwijnt. We doden wat tijd op de rand en zijn druk met bijzaken.

Herfsttij van het modernisme is een leuke tentoonstelling die een van de vele taboes in de hedendaagse kunst doorbreekt, het M-woord. En laat zien dat er nog goed mee te werken valt, ook in postmoderne of post-postmoderne tijden. Voor zolang als het duurt, want de aan Johan Huizinga's *Herfsttij der Middeleeuwen* ontleende titel, geeft aan dat het einde van de interesse ook alweer nabij is. Het 'herfstige' modernisme wordt gereanimeerd en tegelijk min of meer dood verklaard. Waardoor de tentoonstelling zich uiteindelijk ontpopt als een eindspel van Beckettiaanse allure. Als in een eindeloze cirkel gaat het rond, opgegraven en weer doodverklaard, opgegraven en weer doodverklaard. Arm modernisme.

Domeniek Ruyters